

Andrzej Kobus

*(Instytut Historii i Stosunków Międzynarodowych UJK,
Filia w Piotrkowie Trybunalskim)*

Podziemie zbrojne na terenie powiatu częstochowskiego w latach 1945–1947. Przyczynek do zagadnienia

Formowaniu się nowego systemu politycznego państwa polskiego w jego pojałtańskich granicach od początku towarzyszył zbrojny opór części społeczeństwa. Podziemie zbrojne szczególnie rozwinęło się w centralnej oraz wschodniej i południowo-wschodniej części Polski. Centrum kraju obejmowały m.in. województwa łódzkie i kieleckie. W skład województwa kieleckiego, jako jeden z jego większych elementów składowych wszedł powiat częstochowski (*notabene* był to układ niewiele odbiegający od realiów dwudziestolecia międzywojennego). W 1945 r. na zachodnich krańcach województwa kieleckiego, na terenie powiatu częstochowskiego, oraz w południowej części województwa łódzkiego niezwykle aktywny był oddział Alfonsa Olejnika ps. „Babinicz”. Podkomendni A. Olejnika stanowili jedno ze zgrupowań tzw. Konspiracyjnego Wojska Polskiego (KWP), formacji zbrojnej powstałej m.in. na bazie okupacyjnych struktur Narodowych Sił Zbrojnych (NSZ) i AK w centralnej Polsce. Sam A. Olejnik również w czasie wojny był żołnierzem NSZ, skończył nawet podchorążówkę tej formacji¹. Podobnie jak wielu innych członków podziemia antyhitlerowskiego, po zakończeniu drugiej wojny światowej na krótko starał się podjąć normalne, jawne życie, jednak rychło uznał, że ZSRR i władze komunistyczne stanowią podobne zagrożenie dla Polski, jak poprzednio III Rzesza. Stąd znów dołączył do konspiracji. Został aresztowany 18 czerwca 1945 r. przez Miejski Urząd Bezpieczeństwa Publicznego (MUBP) w Częstochowie, a 30 października Wojskowy Sąd Garnizonu Kieleckiego z siedzibą w Radomiu na sesji w Często-

---

¹ *Wojskowy Sąd Rejonowy w Łodzi*, red. J. Wróbel, J. Żelazko, Warszawa 2004, s. 102 i nast.

chowie skazał A. Olejnika na 4 lata więzienia. Jednakże na mocy dekretu o amnestii z 2 sierpnia br. kara ta została darowana, a sam Olejnik opuścił więzienie w Częstochowie².

W 1946 r. ponownie zaangażował się w działalność podziemną, właśnie jako dowódca jednego z oddziałów KWP³. O podkomendnych „Babinicza” wnet stało się głośno w całym regionie – od Wielunia przez Krzepice po okolice Częstochowy. „Babinicz” operował na terenie powiatów wieluńskiego, radomszczańskiego (woj. łódzkie) i częstochowskiego (woj. kieleckie). W Krzepicach przedstawicielem oddziału „Babinicza” był Marian Kalus ps. „Kmicic”. Dowodził nie-dużym pododdziałem, który w lipcu 1946 r. dokonał ataku na budynek krzepickiej Spółdzielni, dokonując po jej zajęciu rekwizycji kilku tysięcy złotych na rzecz dalszej działalności konspiracyjnej⁴. W październiku sam „Babinicz” dowodził zatrzymaniem pociągu na trasie Krzepice – Janinów (w akcji uczestniczyć miało 35 podkomendnych A. Olejnika)⁵. Generalnie żołnierze „Babinicza” i ich dowódca cieszyli się dużym szacunkiem i poważaniem. Ataki na obiekty czy osoby cywilne, które były ich udziałem, wiązały się z potrzebą zdobycia zaopatrzenia niezbędnego do kontynuowania oporu wobec nowej, proradzieckiej władzy (podobną taktykę niejednokrotnie stosowało i antyhitlerowskie podziemie zbrojne w czasie drugiej wojny światowej). Przede wszystkim „Babinicz” prowadził walkę z MO i bezpieczeńką, które z czasem zaczęły też wspierać oddziały Wojska Polskiego (WP).

Dopiero w listopadzie 1946 r., kiedy „Babinicz” nie kierował już aktywnym oddziałem zbrojnym (zawiesił jego działalność najprawdopodobniej w sierpniu br.), władzom udało się przypadkowo aresztować A. Olejnika. Stało się to w nocy z 8 na 9 listopada 1946 r. podczas jego pobytu w Warszawie⁶. Wiadomość o zatrzymanym dowódcy dotarła rychło do jego podkomendnych, którzy udali się do Warszawy w celu

---

² AIPN, *Alfons Olejnik*, sygn. IPN Ki 30/403, k. 76–77.

³ J. Bednarek, *W kręgu Konspiracyjnego Wojska Polskiego. Oddział ppor. Alfonsa Olejnika „Babinicza”, „Romana” i jego likwidacja przez aparat bezpieczeństwa*, „Zeszyty Historyczne WiN-u” 2005, nr 24, s. 8–9; T. Toborek, *Stanisław Sojczyński i konspiracyjne Wojsko Polskie*, Łódź 2007, s. 75.

⁴ AIPN, Akta sprawy p-ko Alfonsowi Olejnikowi, sygn. IPN Ld 6/48, k. 126.

⁵ *Ibidem*, k. 84.

⁶ *Ibidem*, k. 25. W końcu lat sześćdziesiątych (1969 r.) Służba Bezpieczeństwa próbowała przypisać swojej prowokacji zatrzymanie „Babinicza” (AIPN, *Akta śledcze przeciwko: Olejnik Alfons*, sygn. IPN Ld 12/2222, k. 37–39). Zdecydowanie jednak przeczą takiemu stanowi rzeczy dokumenty tych samych organów sprzed 23 lat, tj. z 1946 r.

odbicia A. Olejnika. Do stolicy 25 listopada przyjechało pięciu żołnierzy „Babinicza”: M. Kalus ps. „Kmicic”, Jan Świątek ps. „Czarny”, Jan Wyrębak ps. „Wilga”, Stefan Kozłowski ps. „Tygrys” i Andrzej Sikorski ps. „Andrzej”, wespół z łączniczką Krystyną Tasarz ps. „Iwonka”. Na miejscu jednak okazało się, iż przedsięwzięcie jest niewykonalne, skazane na stuprocentową porażkę. Wobec tego grupa zdecydowała się na wyjazd 26 listopada z Warszawy do Częstochowy, w której dwoje z nich (J. Świątek i K. Tasarz) zatrzymało się, zaś pozostali obrali kierunek na Krzepice. Po dotarciu 27 listopada do Krzepic, w mieście pozostali: A. Sikorski i S. Kozłowski, zaś M. Kalus i J. Wyrębak wyruszyli do pobliskich Zajączek⁷.

Tymczasem A. Olejnik w dalszym ciągu przebywał w Warszawie w rękach bezpieki. Do aresztu WUBP w Łodzi przewieziony został 28 grudnia 1946 r. W czasie śledztwa – od 29 grudnia 1946 r. do 3 stycznia 1947 r. – poddawany był codziennym przesłuchaniom. Podczas śledztwa przyznał się do stawianych mu zarzutów i 9 stycznia 1947 r. stanął przed Wojskowym Sądem Rejonowym w Łodzi. W trakcie rozprawy „Babinicza” oskarżono, iż wespół z *podwładnymi mu ludźmi dokonał następujących napadów rabunkowych z bronią w ręku, aktów terroru i morderstw*:

1/ *W maju 1946 r. na spółdzielnię w Praszcze pow. Wieluń, gdzie zrabowano różne towary kolonialno-spożywcze [...].*

3/ *W maju 1946 r. na byłego sekretarza P.P.R. w Praszcze pow. Wieluń, o dotychczas nieustalonym nazwisku, którego zamordowali [...].*

5/ *W maju 1946 r. na nadleśnictwo Lipie pow. Wieluń, gdzie zrabowali 400 zł.*

6/ *W maju 1946 r. na nadleśnictwo Cisowy gm. Mierzyce pow. Wieluń, gdzie zrabowali 2 konie z wozem.*

7/ *W maju 1946 r. na spółdzielnię w Lipiu pow. Częstochowski, gdzie zrabowali różne towary kolonialno-spożywcze i wódkę [...].*

9/ *Dn. 4 czerwca 1946 r. o godz. 22.30 na Posterunek M.O. w Pajęcznie pow. Radomszczański, gdzie po rozbrojeniu milicjantów zamordowali Komendanta posterunku – Sypniewskiego Leonarda i milicjanta Krzysztofa Kozaka.*

10/ *Dn. 4 czerwca 1946 r. na spółdzielnię w Pajęcznie pow. Radomszczański, gdzie zrabowali różne towary i 135 000 zł. gotówki.*

11/ *Dn. 4 czerwca 1946 r. na aptekę w Pajęcznie pow. Radomszczański, gdzie zrabowali różne medykamenty [...].*

---

⁷ AIPN, Akta sprawy p-ko Alfonsowi Olejnikowi, op. cit., k. 86.

13/ W maju 1946 r. na Posterunek M.O. w Lipiu pow. Częstochowski, gdzie po rozbiciu posterunku i rozbrojeniu milicjantów zrabowali im broń [...].

20/ W lipcu 1946 r. na młyn w Dankowie pow. Częstochowski, gdzie zrabowali pewną ilość mąki [...].

22/ W lipcu 1946 r. na spółdzielnię w Lipiu pow. Częstochowski, gdzie zrabowali różne towary.

23/ W lipcu 1946 r. na spółdzielnię w Krzepicach pow. Częstochowski, gdzie zrabowali 4000 zł [...].

25/ W końcu lipca 1946 r. na Posterunek M.O. w Bodzanowicach pow. Częstochowski, gdzie po rozbrojeniu milicjantów zrabowali wszelką broń i umundurowanie [...].

27/ W końcu lipca 1946 r. w lasach parzymieskich pow. Wieluń podczas napadu na oddział W.P. i U.B. zostali zamordowani 3-ej żołnierze W.P. o dotychczas nieustalonych nazwiskach [...]⁸.

Wyrokiem Wojskowego Sądu Rejonowego w Łodzi A. Olejnik skazany został na karę śmierci i 10 stycznia 1947 r. zwrócił się z prośbą o ulaskawienie do prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, Bolesława Bieruta, który jednak odmówił prawa łaski. Wyrok na „Babiniczu” został wykonany 18 stycznia w Łodzi. Dowódcą plutonu egzekucyjnego rozstrzeliwującego A. Olejnika był ppor. Strycharski⁹. Do dziś nie wiadomo, gdzie pochowano ciało „Babinicza”. Gwoli uzupełnienia należy dodać, iż 30 sierpnia 1999 r. Sąd Okręgowy w Łodzi stwierdził nieważność wyroku Wojskowego Sądu Rejonowego w Łodzi z 9 stycznia 1947 r. – na podstawie art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego¹⁰.

Aresztowanie, a następnie stracenie A. Olejnika wiązało się ze stopniowym rozpadem oddziału „Babinicza”. Niektórzy jego podkomendni zostali aresztowani niedługo po swoim dowódcy, innych zatrzymano później. Pojedyncze tylko osoby z nim związane wytrwały

---

⁸ *Ibidem*, k. 133–134. Patrz również: AIPN, *Konspiracyjne Wojsko Polskie, charakter. nr 223*, sygn. IPN Bu 0174/224, k. 6 i nast.

⁹ AIPN, *Akta sprawy p-ko Alfonsowi Olejnikowi, op. cit.*, k. 171. W protokole z wykonania wyroku nie figuruje imię ppor. Strycharskiego.

¹⁰ *Ibidem*, k. 207. W Skomlinie, rodzinnej miejscowości Alfonsa Olejnika, zorganizowane zostało 8 października 1995 r. uroczyste odsłonięcie tablicy pamiątkowej wmurowanej w ścianę kościoła parafialnego, poświęconej właśnie „Babiniczowi” i jego podkomendnym. Do podobnej uroczystości doszło 19 października 1997 r. w nieodległych od Krzepic Parzymiechach. J. Bednarek, *op. cit.*, s. 25.

w konspiracji do początku lat pięćdziesiątych¹¹. Kilku żołnierzy A. Olejnika (np. Józef Cieśla ps. „Hart”, Zygmunt Zając ps. „Zagłoba”) przed jego aresztowaniem, a po zawieszeniu działalności zbrojnej przez „Babinicza” późnym latem 1946 r., przeszło do innego oddziału KWP operującego w regionie Krzepic. Jeszcze w lutym 1946 r. na terenie powiatu częstochowskiego uformował się oddział KWP o krypt. „Bory” pod dowództwem Władysława Antończaka ps. „Czarny”. W połowie kwietnia do oddziału „Czarnego” dołączyła grupa żołnierzy KWP z powiatu radomszczańskiego dowodzona przez Henryka Glapińskiego ps. „Klinga”. Przywódcą całego zgrupowania został H. Glapiński „Czarny”, a po nim w sierpniu 1946 r. Stanisław Lisiecki ps. „Jaguar”, dotychczasowy szef wywiadu KWP „Bory” na miasto Częstochowa (jednocześnie funkcjonariusz częstochowskiej Komendy Miejskiej MO)¹². Dnia 26 sierpnia w miejscowości Bór Zapilski oddział KWP „Bory” starł się z funkcjonariuszami organów bezpieczeństwa. W walce poległo 6 żołnierzy KWP „Bory”, w tym S. Lisiecki „Jaguar”, a cały oddział rozpadł się na kilka mniejszych grup, z których najaktywniejszą była dowodzona przez Adama Łebka ps. „Mały”¹³.

Właśnie grupa A. Łebka „Małego” z mniejszą Józefa Kędziory ps. „Baran” vel „Rivaldo” jesienią 1946 r. intensywnie działały w okolicach Krzepic, dokonując licznych konfiskat u osób prywatnych, zajęcia mienia spółdzielczego czy ataków na funkcjonariuszy MO, MBP i Straży Ochrony Kolei (SOK). Udało im się niemal sparaliżować ruch na linii kolejowej biegnącej przez Krzepice. W piśmie Oddziału Ruchowo-Handlowego PKP w Ostrowie Wielkopolskim do Dyrekcji Okręgowej Kolei Państwowych w Łodzi z 19 października 1946 r. czytamy m.in.: *Stan bezpieczeństwa na linii Kępno-Herby Nowe stale się pogarsza. Panami sytuacji są bandyci, którzy bezkarnie hulają wzdłuż całej linii, przez nikogo nie ścigani. Stan ten jest tym dziwniejszy, że cała ta akcja zbrodnicza dzieje się w pobliżu miast, które są siedzibą garnizonów i ekspozytur Urzędów Bezp. (Wieluń, Krzepice, Częstochowa). Pracownicy kolejowi na tej linii są zniechęceni do pracy, gdyż nie widzą jakiegokolwiek przeciwwakcji, która by miała za zadanie grasującą bandę rozbić i unieszkodliwić*¹⁴. Krytyczne wobec organów bez-

---

¹¹ Por.: *Wieluń. Dzieje miasta 1945–1989*, red. A. Szymczak, t. 3, Łódź – Wieluń 2009, s. 96–97.

¹² H. Glapiński „Klinga” w połowie 1946 r. (w dokumentach brak dokładnej daty) został aresztowany przez WUBP w Łodzi. Następnie Wojskowy Sąd Rejonowy w Łodzi skazał H. Glapińskiego na karę śmierci. AIPN, *Konspiracyjne Wojsko Polskie...*, k. 7.

¹³ AIPN, *Mieczysław Nicpoń i inni*, sygn. IPN Ki 8/388, k. 165.

¹⁴ AIPN, *Mieczysław Nicpoń i inni*, sygn. IPN Ki 8/385, k. 121.

pieczeństwa pismo Oddziału Ruchowo-Handlowego PKP w Ostrowie Wielkopolskim w pełni odzwierciedla zaistniały jesienią 1946 r. stan rzeczy. Funkcjonariusze MBP podejmowali działania na rzecz rozbicia podziemia, jednak raziły one nieskutecznością. Dodatkowo priorytetem pozostawała dla nich ochrona lokalnych struktur władzy i aparatu partyjnego, wobec czego zabezpieczenie infrastruktury kolejowej schodziło na drugi plan.

W tym stanie rzeczy do początku listopada 1946 r. żołnierze KWP „Bory” kilkakrotnie mogli pozwolić sobie na opanowywanie wybranej stacji kolejowej czy zajęcie całego pociągu. Jesienią 1946 r. oddziały „Małego” i „Barana” czterokrotnie przeprowadziły atak na stację w Kulejach i zatrzymane tam składy kolejowe. Przykładowo: *Dnia 4.10.46 r. dokonano zbrojnego napadu na stację Kuleje i na poc. Lpt 8758. Kilku osobników sterroryzowało dyżurnego ruchu i robotnika stacyjnego, zatrzymali pociąg Lpt 8758 pod semaforem wyjazdowym i obrabowali jeden wagon [...]*¹⁵. Dwa tygodnie później akcja została powtórzona: *Dnia 24.X.46 r. o godz. 11,30 min. pociąg zbiorowy Nr. 75 został zatrzymany przez bandę nieustalonego pochodzenia w Kulejach, po zatrzymaniu pociągu bandyci przeglądali papiery przewozone, poczym udali się do wagonu z cukrem, z którego wyładowali 11-cie worków i złożyli koło stacji w Kulejach czekając na podwozy które zabrali, 4-ry pary koni ze wsi Kawki. Banda była w sile 20-30 ludzi w mundurach W.P. i po cywilnemu, broń automatyczna; granaty i krótkie (org. A.K.), przed wyładunkiem worków cukru między samymi bandytami z przyczyn dotychczas nie ustalonych wywiązała się 20-tu minutowa ostra strzelanina, były rzucane granaty jak do tego czasu stwierdzono 1-n bandyta jest ranny, zabrali go podwodami razem z cukrem*¹⁶. Po raz kolejny stacja została opanowana przez oddziały KWP „Bory” 31 października – zatrzymali wtedy pociąg osobowy¹⁷ – a następnie 1 listopada¹⁸. Dopiero w połowie listopada na skutek intensywniejszych działań MBP i MO udało się poważniej zabezpieczyć rejon Kuleji przed żołnierzami podziemia. W efekcie podkomendni „Małego” czy „Barana” nie mogli już pozwolić sobie na tak spektakularne akcje jak do tej pory.

Szlak kolejowy w okolicach Krzepic nie był jedynym terenem operowania obydwu oddziałów KWP „Bory” w omawianym okresie. Żoł-

---

¹⁵ *Ibidem*.

¹⁶ AIPN, *Mieczysław Nicpoń i inni*, sygn. IPN Ki 8/386, k. 34.

¹⁷ *Ibidem*, k. 200.

¹⁸ *Ibidem*, k. 60.

nierzy „Małego” i „Barana” interesowała również sieć dróg, po których przemieszczał się transport kołowy. Dnia 31 października na trasie Częstochowa – Krzepice zatrzymany został autobus Spółdzielni Pracy „Transport”. Żołnierze KWP „Bory” opanowali pojazd za Kłobuckiem w kierunku Krzepic. Żadnemu z pasażerów ani członkom obsługi autobusu (w pojeździe znajdował się szofer Leon Ptak i konduktor Roman Radzioch) nic się nie stało, bowiem zatrzymujący samochód poszukiwali przede wszystkim funkcjonariuszy MBP bądź MO¹⁹.

Rzadkością nie były przykłady konfiskat dokonywanych przez żołnierzy „Małego” i „Barana” w okolicznych Gminnych Spółdzielniach. Dochodziło do nich już latem 1946 r., gdy całą formacją KWP w powiecie częstochowskim dowodził jeszcze S. Lisiecki „Jaguar”. Szczególnie często dokonywano wypadów na placówki Gminnej Spółdzielni Samopomoc Chłopska w Opatowie. Chociażby 19 sierpnia przeprowadzono akcję na sklep nr 3 w Zwierzyńcu, należący do tejże spółdzielni, 23 sierpnia na sklep nr 1 w samym Opatowie, zaś 7 listopada na sklep nr 2 w Waleńczowie²⁰. Z kolei 10 września opanowana została przez żołnierzy KWP „Bory” siedziba Gminnej Spółdzielni „Samopomoc Chłopska Jedność” w Przystajni. Straty spółdzielni podczas tej akcji miały wynieść ponad 100 tys. zł²¹.

Podstawową jednak formą działalności KWP „Bory”, we wszystkich fazach jego istnienia, była walka z nową władzą, polegająca zarówno na starciach z formacjami zbrojnymi państwa komunistycznego, jak i w zwalczaniu działaczy czy aktywistów PPR. Do poważnej konfrontacji pomiędzy żołnierzami KWP „Bory” a funkcjonariuszami MBP i MO musiało dojść w sierpniu 1946 r., kiedy zginął dowódca zgrupowania – S. Lisiecki „Jaguar”. W dokumentach, do których dotarł autor, brak bliższych informacji o konkretnej dacie czy miejscu samej walki. Z pewnością straty KWP były znacznie większe, niż tylko utrata dowódcy, wszak w efekcie starcia nastąpiło robienie dużego dotychczas oddziały na mniejsze grupy. Spośród nich największą wartość

---

¹⁹ W piśmie skierowanym do MUBP w Częstochowie stwierdzono: *Zarząd Spółdzielni Pracy zawiadamia, że w dn. 31.X. br. godz. 18,20 nieznanymi osobnikami ubrani w mundury wojskowe zatrzymali nasz autobus pasażerski marki Opel Blitz Nr. rej. 21 886 kursujący na linii Częstochowa – Krzepice a prowadzony przez szofera Ptaka Leona, oraz konduktora Radziocha Romana. Zatrzymanie autobusu miało miejsce za Kłobuckiem w stronę Krzepic. Osoby znajdujące się w p. autobusie nie poniosły żadnych konsekwencji. Niniejszy meldunek składamy z prośbą o wdrożenie dochodzeń przeciwko winnym w celu zapobieżenia na przyszłość podobnej samowoli. Ibidem, k. 52.*

²⁰ *Ibidem*, k. 93, 95, 90.

²¹ *Ibidem*, k. 142.

bojową prezentowała grupa dowodzona przez A. Łebka „Małego”. Jego żołnierze zlikwidowali 16 września w miejscowości Gnaszyn funkcjonariusza MBP Władysława Pleszeniaka. W tym samym dniu, w nieokreślonym bliżej miejscu, zatrzymali i rozbili milicjanta Zenona Kantora²². We wsi Nowiny 8 listopada podkomendni „Małego” starli się z oddziałem SOK. Nie ponieśli żadnych strat, poległ zaś jeden ze strażników ochrony kolei²³.

„Nie próżnowała” również grupa J. Kędziory „Barana”: 1 października zarekwirowała u sekretarza Zarządu Gminy Węgłowice, Józefa Krzemieńskiego, kwotę 63 tys. zł²⁴. W listopadzie – dokumenty nie podają dokładnej daty dziennej – na stacji kolejowej w miejscowości Wręczyca zatrzymała i pozbawiła broni nieznanego z nazwiska żołnierza WP²⁵.

Oddziały „Małego” i „Barana” funkcjonowały do listopada–grudnia 1946 r. W okresie tym organom bezpieczeństwa udało się zatrzymać blisko 20 żołnierzy związanych z KWP „Bory”. W styczniu 1947 r. A. Łebek i J. Kędziora z podkomendnymi stanęli przed Wojskowym Sądem Rejonowym w Kielcach, obradującym na sesji wyjazdowej w Częstochowie (w dokumentach brak dokładnej daty rozpoczęcia prac sądu). Ostatni dzień procesu miał miejsce 15 stycznia i zapadło 9 wyroków śmierci, w tym dla dowódców. W dwóch przypadkach karę śmierci złagodził akt łaski prezydenta B. Bieruta (zamiana na kilkunastoletnie więzienie), reszta wyroków została wykonana.

Początek 1947 r. oznaczał koniec działalności głównych oddziałów zbrojnego podziemia antykomunistycznego na terenie powiatu częstochowskiego. Formacje operujące w regionie w późniejszym okresie nie posiadały już takiego znaczenia, liczebności i możliwości taktycznych jak ich poprzednicy. W zasadzie można zaryzykować stwierdzenie, iż rok 1947 wyznaczał początek pełnej kontroli Polski Ludowej nad regionem częstochowskim, zwłaszcza jeśli mowa o tzw. terenie. Na najbliższe dekady komuniści zyskali pozycję, której nie były w stanie ograniczyć ani popularne środowiska ludowców (lata czterdzieste i pięćdziesiąte), ani szeroko rozumiana instytucja Kościoła katolickiego.

---

²² AIPN, *Mieczysław Nicpoń i inni*, sygn. IPN Ki 8/388, k. 154.

²³ *Ibidem*.

²⁴ *Ibidem*, k. 162, 170–171.

²⁵ *Ibidem*, k. 155.

Резюме

Вооруженное антикоммунистическое сопротивление на территории ченстоховского повята в 1945–1947 г.

Статья посвящена деятельности вооруженного антикоммунистического сопротивления на территории Польши после окончания Второй мировой войны. События касаются отряда организованного Альфонсом Олейником по псевдониме „Бабинич”, который действовал в ченстоховском районе в 1945–1946 годах. Не видя возможности дальнейшего сопротивления „Бабинич” распустил свой отряд. В 1946 году, Альфонс Олейник был арестован в Варшаве, а в 1947 г. военный суд в Лодзи приговорил его к смертной казни.

Keywords: Alfons Olejnik, „Babinicz”, anti-communist resistance, People's Poland, Częstochowa

Słowa kluczowe: Alfons Olejnik, „Babinicz”, podziemie antykomunistyczne, Polska Ludowa, Częstochowa

Bibliografia

Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej

Akta sprawy p-ko Alfonsowi Olejnikowi, sygn. IPN Ld 6/48.

Akta śledcze przeciwko: Olejnik Alfons, sygn. IPN Ld 12/2222.

Alfons Olejnik, sygn. IPN Ki 30/403.

Konspiracyjne Wojsko Polskie, charakt. nr 223, sygn. IPN Bu 0174/224.

Mieczysław Nicpoń i inni, sygn. IPN Ki 8/388.

Opracowania

Bednarek J., *W kręgu Konspiracyjnego Wojska Polskiego. Oddział ppor. Alfonsa Olejnika „Babinicza”, „Romana” i jego likwidacja przez aparat bezpieczeństwa*, „Zeszyty Historyczne WiN-u” 2005, nr 24.

Toborek T., *Stanisław Sojczyński i Konspiracyjne Wojsko Polskie*, Łódź 2007.

Wieluń. *Dzieje miasta 1945–1989*, red. A. Szymczak, t. 3, Łódź – Wieluń 2009.

Wojskowy Sąd Rejonowy w Łodzi, red. J. Wróbel, J. Żelazko, Warszawa 2004.